

Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego

Ekspertyza prawna dotycząca warunków tworzenia i prowadzenia innych form wychowania przedszkolnego

Niniejsza ekspertyza została sporządzona na zlecenie Fundacji Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego w Warszawie.

Ekspertyza została sporządzona w oparciu, bądź z uwzględnieniem następujących przepisów prawnych:

- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.), z uwzględnieniem zmiany wprowadzonej na mocy ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 7, poz. 38 z późn. zm.),
- projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 maja 2009 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania.

Niniejsza ekspertyza nie stanowi opinii prawnej, stanowi podstawę dla sporządzenia opinii w zakresie poruszanych zagadnień. Ekspertyza stanowi próbę wyjaśnienia wątpliwości rodzących się w związku z tworzeniem innych form wychowania przedszkolnego.

Przy sporządzeniu ekspertyzy uczestniczyli współpracujący z Kancelarią radcowie prawni i aplikanci radcowscy z Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie:

- Tomasz Stolat,
- Sławomir Lis,
- Sebastian Wawruch,
- Bartłomiej Stolat.

Konsultantem ww. zespołu przy sporządzaniu ekspertyzy była **Pani Teresa Kot** - Sekretarz Powiatu w Puławach (woj. lubelskie), doświadczony praktyk w zakresie wdrażania w życie form wychowania przedszkolnego dzieci.

I. Zagadnienie: forma organizacyjna publicznej „innej formy wychowania przedszkolnego” organizowanej przez jst.

„Inne formy wychowania przedszkolnego” stanowią element systemu oświaty (art. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 22 kwietnia br.). W obowiązującym dotychczas stanie prawnym, a więc przed wejściem w życie zmiany ustawy, wychowanie przedszkolne mogło być realizowane zarówno w formie zorganizowanej jako przedszkole oraz w oddziałach przedszkolnych tworzonych w strukturze organizacyjnej szkół podstawowych.

Z chwilą wprowadzenia zmiany wskazanego przepisu statuującego obok „klasycznej” formy przedszkola, formę dodatkową, niejako automatycznie dopuszczono do tworzenia „innych form” jako wyodrębnionych jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego. Systematyka ustawy ma tym zakresie duże znaczenie. Zespalenie „innej formy” jest raczej niemożliwe (o czym dalej pkt AD dot. „zakładanie zespołu szkolno – przedszkolnego”).

Na wstępie należy rozważyć możliwość tworzenia innych form wychowania przedszkolnego w formie odrębnej jednostki organizacyjnej gminy. Z całą pewnością, skoro ustawa o systemie oświaty wskazuje, że inne formy są elementem oświaty, możliwe jest prowadzenie tej formy wychowania przedszkolnego

przy placówkach już istniejących. Nie budzi wątpliwości, że oddziały przedszkolne, z faktu „bycia” oddziałem szkolnym, mogą być tworzone wyłącznie w strukturze istniejących szkół podstawowych, niezależnie od tego, że mogą być jedynymi oddziałami szkoły filialnej danej szkoły podstawowej. Na rodzące się podstawowe pytanie, czy może to być forma odrębna należy odpowiedzieć twierdząco – „inną formę” wychowania przedszkolnego, podobnie zresztą jak przedszkole, można prowadzić w formie odrębnej jednostki organizacyjnej. Oczywiście powstaje pytanie, czy celowym jest zakładanie odrębnej jednostki organizacyjnej, ale analiza w tym „celowościowym ujęciu” wykracza poza zakres niniejszej ekspertyzy. Zatem jak w przypadku każdej placówki oświatowej, tworzonej jako odrębna jednostka organizacyjna, wymagana jest uchwała o jej utworzeniu.

Oczywiście o słuszności i dopuszczalności przedstawionego powyżej stanowiska nie sposób w chwili obecnej przesądzić. Ostateczna decyzja w tym zakresie będzie należała do właściwego wojewody, który będzie w ramach sprawowanego nadzoru kontrolował uchwałę o powołaniu takiej odrębnej oświatowej jednostki organizacyjnej. Należy jednak zaznaczyć, że nie ma jakiegokolwiek uzasadnienia w obowiązującym stanie prawnym, które uniemożliwiłoby podjęcie takiej decyzji.

Formą organizacyjno-prawną w jakie zostałyby utworzona „inna forma” byłyby naturalnie publiczny zespół wychowania przedszkolnego albo publiczny punkt przedszkolny.

Jak wskazano powyżej, w przypadku gminy niezbędna jest uchwała właściwego organu stanowiącego gminy (rady gminy). Wynika to zarówno z przepisów ustrojowych, ale także z ustawy o systemie oświaty, która wprost wskazuje, że to rada gminy może uzupełnić sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych o inne formy wychowania przedszkolnego. (art. 14 a ust. 1a ustawy; jedyną zaś prawną formą działania rady jest uchwała, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym). Także to ten organ gminy będzie właściwy do wydania aktu założycielskiego „innej formy” oraz określenia organizacji pracy zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 10 grudnia 2008 roku w sprawie rodzajów innych form wychowania (§ 5 projektu rozporządzenia z 27 maja br.).

W przypadku gminnych zespołów/punktów istotne jest, że mogą być one zakładane dopiero po stwierdzeniu, że przemawiają za tym warunki geograficzne i demograficzne (art. 14a ust. 1a ustawy), tego wymogu nie ma w sytuacji gdy „inne formy” chcą prowadzić osoby fizyczne bądź inne osoby prawne (inne niż jednostka samorządu terytorialnego).

Powstaje pytanie, co naprawdę kryje się pod pojęciem warunków geograficznych i demograficznych umożliwiających założenie placówki dla prowadzenia „innej formy”. Niestety zarówno w ustawie i przepisach wykonawczych brak jest jednoznacznych wskazówek w tym zakresie, ale mając na uwadze praktykę stosowania prawa stanowionego przez organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego, zasady tworzenia jednostek organizacyjnych jst, należy stwierdzić, że chodzi o bliżej niesformalizowane opracowanie sporządzone przez gminę w tym właśnie zakresie. Oczywiście na etapie jego sporządzania można korzystać z wszystkich przysługujących środków prawnych (konsultacje społeczne, opinia zebrań wiejskich bądź też wszelkie inne formy w jakich dokonuje się komunikacja pomiędzy organami gminy, a mieszkańcami (udział mieszkańców w sesji rady, w pracach właściwych rzeczowo komisji rady, wreszcie bezpośrednio zebrania z rodzicami i mieszkańcami gminy)).

Dla skuteczności przeprowadzenia takiej analizy nie ma zatem w chwili obecnej ustalonej szczególnej, sformalizowanej formy oceny tych warunków. Wydaje się, że ocena ta nie powinna odbiegać od oceny jakiej dokonuje się przypadku innych niż „inne formy wychowania przedszkolnego” zamierzeń edukacyjnych gminy. Ważnym elementem jest natomiast, aby uchwała o utworzeniu danej placówki (niezależnie czy odrębnej czy działającej w ramach istniejącej placówki oświatowej) odwoływała się do takiej oceny. Pozwoli to uniknąć zarzutów natury formalnej dla prowadzonego procesu tworzenia jednostki.

Wskazując osoby uprawnione do dokonania takiej analizy, jedynym właściwym kierunkiem rozważań jest powierzenie tych czynności pracownikom i nauczycielom, którzy dokonują tych czynności „rozpoznawczych” w przypadku każdorazowego tworzenia oddziału przedszkolnego, bądź grupy w istniejącym przedszkolu.

II. Zagadnienie: forma organizacyjna placówek niesamorządowych – prowadzonych przez inne podmioty niż gmina.

Formą organizacyjną w jakiej będzie prowadzona „inna forma” będzie zespół wychowania przedszkolnego albo niepubliczny punkt – tak jak wynika to z przepisów wykonawczych do ustawy. Podjęcie przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną prowadzenia wychowania przedszkolnego w publicznych innych formach wychowania wymaga zezwolenia właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego – to jest w tym wypadku organu wykonawczego gminy. Nie ma już, od dnia wejście w życie noweli ustawy o systemie oświaty, tj. od 22 kwietnia br. wymogu uzyskania opinii kuratora oświaty w tym zakresie. Wniosek o udzielenie zezwolenia, łącznie z projektami aktu założycielskiego i organizacji wychowania przedszkolnego, które ma być realizowane w danej formie, powinien być złożony nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, w którym ma nastąpić uruchomienie innej formy wychowania przedszkolnego. Termin ten może zostać przedłużony, za zgodą odpowiedniego organu jednostki samorządu terytorialnego. (patrz: rozporządzenia MEN z dnia 4 marca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków udzielania i cofania zezwolenia na założenie szkoły lub placówki publicznej przez osobę prawną lub osobę fizyczną). Poza ww. rozporządzeniem zastosowanie znajdują także art. 59a ustawy o systemie oświaty, a w związku z nim także art. art. 58 ust. 3-7 i 59 oraz art. 60 ustawy. Osoba prawna lub osoba fizyczna zakładająca inną formę wychowania przedszkolnego podpisuje akt założycielski oraz ustala jego organizację (akt założycielski i organizację w przypadku zakładania publicznej „innej formy” wychowania przedszkolnego przesyła się właściwemu kuratorowi oświaty oraz innym organom, właściwym do sprawowania nadzoru pedagogicznego nad punktem lub zespołem).

Jeśli chodzi o formy niepubliczne to znajdują tu zastosowanie przepisy dotyczące niepublicznych szkół i placówek – art. 82-4 i 89-90 (finansowanie) ustawy o systemie oświaty.

Podjęcie przez osobę prawną lub fizyczną prowadzenia wychowania przedszkolnego w niepublicznych formach (punktach przedszkolnych, zespołach wychowania przedszkolnego) wymaga uzyskania wpisu do ewidencji prowadzonej przez gminę, właściwą ze względu na miejsce prowadzenia tych form. Podjęcie przez osobę prawną lub fizyczną, która prowadzi niepubliczne przedszkole lub niepubliczną szkołę podstawową, prowadzenia wychowania przedszkolnego w punkcie lub zespole wymaga dokonania zmiany (w ciągu 14 dni) we wpisie do ewidencji – odpowiednio przedszkola lub szkoły podstawowej.

Zgodnie z przepisami ustawy prowadzenie „innej formy” wychowania przedszkolnego, nie jest działalnością gospodarczą (art. 83a ust. 1 ustawy wyraźnie stanowi, że działalność polegająca na prowadzeniu szkoły lub placówki nie jest działalnością gospodarczą, jakkolwiek pewne rodzaje działalności oświatowej (w formach pozaszkolnych) mogą być prowadzone na zasadach działalności gospodarczej (ust. 2)).

Co w istocie oznacza taki zapis w ustawie?. Z punktu widzenia prawnego tylko tyle, że niezależnie od „znamion” takiej działalności, osoby prawne, jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące szkoły lub placówki publiczne nie podlegają (w znaczeniu braku przymusu) wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej. W takim wypadku, za wyjątkiem osób fizycznych prowadzących taką „działalność”, rachunkowość szkół i placówek niepublicznych będzie prowadzona na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 137, poz. 1539 z późn. zm.). Nie sposób jednoznacznie rozstrzygnąć, w szczególności w przypadku osób fizycznych zamierzających podjąć prowadzenie „innych form”, czy brak statusu przedsiębiorcy nie będzie ograniczeniem dla prowadzonej działalności, czy taki zapis jest „spójny” z innymi aktami prawnymi, a w konsekwencji czy jest celowym korzystaniem z takiej możliwości.

Powracając jednak do wymogów formalnych związanych z prowadzeniem (rozpoczęciem prowadzenia „innej formy”) zgłoszenie do ewidencji powinno zawierać:

1. oznaczenie osoby zamierzającej prowadzić inną formę wychowania przedszkolnego, jej miejsca zamieszkania lub siedziby;
2. określenie odpowiednio rodzaju innej formy wychowania przedszkolnego (punkt przedszkolny lub zespół wychowania przedszkolnego) oraz daty rozpoczęcia jej funkcjonowania;

3. wskazanie miejsca prowadzenia innej formy wychowania przedszkolnego oraz informację o warunkach lokalowych zapewniających:

- możliwość prowadzenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, realizację innych zadań, wynikających z organizacji wychowania przedszkolnego zgodnie z §2 rozporządzenia w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania,
- bezpieczne i higieniczne warunki nauki i pracy, zgodnie z § 4-4c rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania.

4. dokument zawierający opis organizacji punktu przedszkolnego lub zespołu wychowania przedszkolnego, zgodnie z §2 rozporządzenia w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania;

5. dane dotyczące kwalifikacji pracowników pedagogicznych i dyrektora, przewidzianych do zatrudnienia;

Właściwa jednostka samorządu terytorialnego (wójt, burmistrz, prezydent miasta) dokonuje wpisu do ewidencji w ciągu 30 dni od daty zgłoszenia oraz z urzędu doręcza zgłaszającemu zaświadczenie o wpisie do ewidencji, a kopię zaświadczenia przekazuje właściwemu kuratorowi oświaty oraz organowi podatkowemu.

W istocie żadna jednostka samorządu terytorialnego nie powinna mieć żadnych problemów z rejestracją takiej jednostki. Są to działania typowe dla działalności prowadzonej przez gminę. Oczywiście w przypadku gminy wiejskich ten problem może być istotny, stąd kilka uwag natury formalnej jw.

III. Zagadnienie: dofinansowanie działalności „inne formy” w sytuacji kiedy organem prowadzącym nie jednostka samorządu terytorialnego.

Osoba prowadząca wychowanie przedszkolne, w publicznych innych formach wychowania przedszkolnego, otrzymuje na każdego ucznia objętego tą formą wychowania przedszkolnego dotację z budżetu gminy w wysokości nie niższej niż 50% wydatków bieżących, przewidzianych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez gminę. (art. 80 ust. 2b u.s.o.)

Dotacje są przekazywane w 12 częściach, w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca, na rachunek bankowy innej formy wychowania przedszkolnego (punktu lub zespołu). Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego ustala tryb udzielania i rozliczania dotacji, uwzględniając w szczególności podstawę obliczania dotacji i zakres danych, które powinny być zawarte we wniosku o udzielenie dotacji oraz w rozliczeniu wykorzystania dotacji. Jeśli chodzi o formę niepubliczną to w tym wypadku zmianie ulega minimalna wysokość dotacji i stanowi nie mniej niż 40 % (art. 90 ust. 2d u.s.o.) wydatków bieżących, przewidzianych na jednego ucznia w przedszkolu publicznym prowadzonym przez gminę. Jeśli gmina nie prowadzi żadnego przedszkola, to zarówno w przypadku dotacji dla placówek publicznych, jak i niepublicznych podstawą ustalenia jej wysokości są wydatki bieżące ponoszone przez najbliższą gminę na prowadzenie przedszkoli publicznych.

Jeśli chodzi o wyrok TK dot. sposobu obliczania wysokości dofinansowania to znajdzie on zastosowanie po 31 XII 2009. Art. 90 ust. 2c ustawy, zgodnie z tym wyrokiem, jest niezgodny z Konstytucją, w zakresie, w jakim nakazuje pokrycie wyższych kosztów dotacji - w przeliczeniu na jednego ucznia - niż dotacje przysługujące przedszkolom niepublicznym usytuowanym na terenie gminy zobowiązanej, w tej części kosztów, która przekracza iloczyn ustalonego przez gminę zobowiązaną wskaźnika procentowego i kwoty wydatków bieżących, o których mowa w ust. 2b tego artykułu, ustalonych przez gminę uprawnioną do refundacji.

Na nowo kwestię dofinansowania dla ucznia nie będącego mieszkańcem gminy regulować będzie, od 1 I 2010 r., art. 90 ust 2e ustawy, w myśl którego jeżeli do niepublicznej formy wychowania przedszkolnego, o której mowa w ust. 2d („inna forma”), uczęszcza uczeń niebędący mieszkańcem gminy dotującej tę formę wychowania przedszkolnego, gmina, której mieszkańcem jest ten uczeń,

pokrywa koszty dotacji udzielonej zgodnie z ust. 2d (czyli na zasadach właściwych dla dofinansowania „innej formy” z własnego terenu).

W tym miejscu, na tle ogólne modelu finansowania powyżej należy rozważyć następującą problematykę, a mianowicie sytuację, w której „inna forma” ma być prowadzona w wymiarze 3 godzin dziennie. W tej sytuacji należy odpowiedzieć na pytanie jaki jest minimalny próg finansowania przez gminę takiej działalności z budżetu gminy. Z jednej strony trzeba mieć na uwadze zasadę ogólną finansowania przedszkoli, ale należy także pamiętać, że wymiar obowiązkowych zajęć w tych placówkach wynikający z rozporządzenia określającego ramowy statut przedszkoli statuuje ten wymiar na poziomie 5 godzin dziennie. W pozostałym zakresie przyjętym rozwiązaniem jest współfinansowanie ze strony rodziców usługi za świadczenia dodatkowe, w szczególności za świadczenia opiekuńczo - wychowawcze. Czy zatem jednostka samorządu terytorialnego, może niezależnie od wymiaru w jakim realizowane jest wychowanie przedszkolne w „innej formie” finansować działalność jakby na zasadach ogólnych dla niepublicznych przedszkoli? Z ostrożności wynikającej z ogólnych zasad obowiązujących na gruncie finansów publicznych wydaje się, że nie. Uchwała ustalająca zasady finansowania niepublicznych przedszkoli oraz „innych form” powinna takie rozróżnienie, z uwagi na wymiar czasu pracy poszczególnych placówek czynić. Oczywiście, jeżeli w ocenie organu nadzoru (w tym wypadku ze strony regionalnej izby obrachunkowej) nie ma takiej potrzeby, to oczywiście niezakwestionowana uchwała w takiej sprawie stanowi o bezpieczeństwie prawnym takiego finansowania.

IV. Zagadnienie: zakładanie zespołu szkolno-przedszkolnego i opiniowanie przez kuratora założenia zespołu szkolno-przedszkolnego.

Trudno jednoznacznie stwierdzić, ale wydaje się, że wobec brzmienia art 62 o systemie oświaty (np. ust. 5a został skreślony zaś 5b znacznie zmieniony – obecnie tylko przy połączeniu podstawówki i gimnazjum jest wymóg uzyskania opinii kuratora) oraz art. 2 pkt 1 i art 3 pkt 1 przedmiotowej ustawy, zakładanie zespołów szkolno-przedszkolnych w skład których wchodziłyby „inne formy” nie jest możliwe, chyba, że uznamy „inne formy” za nowy typ przedszkola wówczas na mocy odesłania z art 3 pkt 1 znajdują zastosowanie przepisy dotyczące zespołów, choć obecnie nie pojawia się w nich nawet słowo o przedszkolach.

Tutaj zatem znów oddajemy się pod rozstrzygnięcie właściwego organu nadzoru (wojewoda).

V. Zagadnienie: podmiot zatrudniający nauczycieli i awans zawodowy.

Odpowiadając na to pytanie/zagadnienie należy jednoznacznie stwierdzić, że w przypadku placówek dla których organem prowadzącym jest jednostka samorządu terytorialnego, nauczyciela prowadzącego zajęcia w „innej formie” zatrudnia dyrektor przedszkola lub szkoły podstawowej prowadzonej przez gminę. Taka regulacja wynika wprost z brzmienia „znowelizowanego” art. 6 ustawy (od 22 kwietnia br.). Naturalną konsekwencją takiego stanu, w przypadku dopuszczenia do utworzenia „innej formy” w formie odrębnej jednostki organizacyjnej, jest zatrudnienie kierownika/dyrektora takiej placówki przez wójta/burmistrza/prezydenta (osoby zatrudniającej i wykonującej czynności z zakresu prawa pracy w stosunku do kierownika).

Nie budzi najmniejszych wątpliwości, że przypadku nauczycieli „innych form” w sytuacji kiedy organem prowadzącym będzie jednostka samorządu terytorialnego proces awansu nauczycieli będzie odbywał się w sposób taki sam jak dla pozostałych nauczycieli. Odmiennie kształtuje się sytuacja w przypadku innych niż jst. organów prowadzących. W tym zakresie wydaje się, że nie ma możliwości finansowania w jakiegokolwiek formie przez gminę awansu tych nauczycieli. Jedyną dopuszczalną formułą jest zawarcie stosownych porozumień pomiędzy jst, a innym organem prowadzącym, na mocy których to porozumień gmina będzie umożliwiała proces awansu nauczycielom zatrudnionym przez inne organy prowadzące, ale to zostało już podkreślone **nie** w formie nieodpłatnej.

VI. Zagadnienie: nadzór pedagogiczny nad „innymi formami”.

Nadzór pedagogiczny nad wszystkimi „innymi formami” sprawuje kurator oświaty (podstawa: art 35b ustawy o systemie oświaty). Brzmienie wskazanego przepisu nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych, chociaż nawet w tym zakresie można spotkać się z poglądem, że przepis ten będzie wymagał nowelizacji. Nie ma jednak potrzeby dla niniejszej ekspertyzy, ze względów praktycznych, przeprowadzania szczegółowej analizy tych stanowisk.

VII. Zagadnienie: możliwość finansowania z środków PO KL i dofinansowanie z jst.

Nie ma najmniejszej wątpliwości, że różne systemy dofinansowywania, czy też finansowania „innej formy” nie kolidują ze sobą. Stanowcze brzmienie art. 80 ust. 2d ustawy o systemie oświaty (osoba prowadząca wychowanie przedszkolne w formach, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 14a ust. 7, otrzymuje na każdego ucznia objętego tą formą wychowania przedszkolnego dotację z budżetu gminy) pozwala stwierdzić, że jest to obligatoryjny element finansowania tej formy działalności. Można wręcz stwierdzić, że tak naprawdę jest to jedyny sposób finansowania „innych form”, przy przyjęciu założenia, że pozostałe sposoby finansowania są jedynie sposobami współfinansowania, bądź wręcz jedynie dofinansowywania działalności „innych form”.

Jest to uwaga o tyle istotna, że gmina ma obowiązek finansowania działalności „innych form”, niejako na zasadach „ogólnych”, a więc w sposób bezwarunkowy, niezależny od innych form współfinansowania.

Jak już wskazano powyżej istnieje możliwość współfinansowania „innych form” ze środków PO KL. W ramach PO KL pieniądze na wsparcie innych form wychowania przedszkolnego są dostępne w ramach komponentu regionalnego Priorytet VI, VII i najbardziej odpowiedni, jeśli chodzi o ten rodzaj wsparcia, Priorytet IX. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty a w szczególności poddziałanie 9.1.1 - Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki w świetle innych form wychowania przedszkolnego

Najważniejszym Priorytetem dla finansowania „innych form wychowania przedszkolnego” w ramach ww. PO jest Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. W ramach tego priorytetu można wyróżnić działanie 9.1. – Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty przy czym celem działania jest tworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób napotyających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające lub uniemożliwiające dostęp do usług edukacyjnych a także wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej instytucji systemu oświaty realizujących kształcenie w formach szkolnych (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych) ukierunkowane na rozwój kluczowych kompetencji oraz wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia. W szczególności właściwym dla finansowania innych form jest **poddziałanie 9.1.1 – Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej**. W jego ramach realizowane są projekty polegające na tworzeniu przedszkoli (w tym również uruchamianie innych form wychowania przedszkolnego) na obszarach i w środowiskach o niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej (w szczególności na obszarach wiejskich) a nadto wsparcie istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego) przyczyniające się do zwiększenia uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, np. wsparcie dla przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego zagrożonych likwidacją, wydłużenie godzin pracy, uruchomienie dodatkowego naboru dzieci, zatrudnienie dodatkowego personelu itp. Dodatkowym, niejako ubocznym celem jest finansowanie kampanii informacyjnych nt. edukacji przedszkolnej. Projekty w ramach tego priorytetu wyłaniane są w trybie konkursowym.

Innymi priorytetami w ramach PO-KL zdatnymi do finansowania innych form wychowania przedszkolnego są Priorytet IX – Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach i w jego ramach: działanie 9.5. – Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich skupione na pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów

wiejskich. Projekty realizowane w ramach tego poddziałania obejmują tworzenie i wsparcie działalności inicjatyw ukierunkowanych na pobudzenie świadomości środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich, podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach a także działania informacyjno-promocyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie korzyści płynących z kształcenia i szkolenia.

Priorytet VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich i w jego ramach działanie 6.3. - Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich. Z tych funduszy realizowane są projekty celujące m.in. w wsparcie lokalnych inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych, promujących aktywizację zawodową na poziomie lokalnym;.

Priorytet VII- Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji a w jego ramach Działanie 7.3. - Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji w tym projekty przyczyniające się do integracji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich (z wyłączeniem instrumentów objętych zasadami pomocy publicznej) a także polegające na wsparciu inicjatyw lokalnych o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym (np. w formie szkoleń, spotkań, seminariów), mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich a wreszcie wspierające rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym.

Zasady aplikowania

Beneficjentem może być każdy podmiot z wyłączeniem, co do zasady, osoby fizycznej. Wyłączenie to nie będzie miało zastosowania do osób fizycznych prowadzących już działalność oświatową w „innej formie wychowania przedszkolnego”.

Nabór wniosków o dofinansowanie projektów może odbywać się w trybie konkursu zamkniętego lub otwartego.

W konkursie zamkniętym IOK (Instytucja Organizująca Konkurs, zwykle Instytucja Pośrednicząca, szczególnie patrz dalej) wyraźnie określa datę rozpoczęcia i zakończenia naboru wniosków. Pomiędzy początkiem i końcem naboru wniosków musi być co najmniej 30 dni.

W konkursie otwartym wyraźnie określa się początek naboru wniosków, a nabór trwa do wyczerpania alokacji przeznaczonej na konkurs lub do dnia zamknięcia konkursu decyzją Instytucji Pośredniczącej w wyjątkowych przypadkach.

Informacja o podjęciu decyzji o zamknięciu konkursu musi ukazać się najpóźniej na 5 dni roboczych przed datą zamknięcia.

Wniosek o dofinansowanie projektu z PO KL można złożyć w odpowiedzi na konkurs i w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie (należy pamiętać, że liczy się data i godzina wpływu wniosku). Ogłoszenie o konkursie ukazuje się np. na stronie internetowej Instytucji Pośredniczącej (IP).

W przypadku priorytetu IX, na terenie np. województwa lubelskiego IP (instytucją pośredniczącą) będzie Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Wnioski składa się do organizatora konkursu, którym jest instytucja pośrednicząca. Harmonogram konkursów na dany rok zawiera Plan Działania przygotowywany dla każdego priorytetu i publikowany na stronie internetowej każdej instytucji pośredniczącej.

Wniosek o dofinansowanie należy sporządzić z użyciem Generatorsa Wniosków Aplikacyjnych dostępnym na stronie:

[http://www.generatorwnioskow.efs.gov.pl/gwa43/\(S\(2e2rljdn4jpld2wr5my0x45_667\)\)/generator.aspx](http://www.generatorwnioskow.efs.gov.pl/gwa43/(S(2e2rljdn4jpld2wr5my0x45_667))/generator.aspx)

Cześć I i II wniosku aplikacyjnego dotyczy oznaczenia projektu oraz podmiotów i innych kwestii formalnych (adresy, numery we właściwych rejestrach itd.). Dużo bardziej istotna jest **część III zawierająca charakterystykę projektu**. Po pierwsze należy opisać konkretny cel projektu wraz z uzasadnieniem potrzeby realizacji projektu. Uzasadniając potrzebę realizacji projektu trzeba wskazać, że nasze działania (założenie/prowadzenie „innej formy” wychowania przedszkolnego) są zgodne z

ogólnymi celami planu operacyjnego KL (patrz wyżej) a poza tym zgodne m.in. z Planem Działań (dostępnym na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego). Rozwijając uzasadnienie konieczności realizacji projektu należałoby opisać środowisko lokalne w którym projekt będzie realizowany, ewentualnie wskazać, że na danym terenie brak jest możliwości realizacji edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat, wskazać, że brak dostępu do takiej edukacji powoduje określone, niekorzystne skutki społeczne. Uzasadnione jest także wskazanie w jaki sposób planowany projekt był konsultowany z zainteresowanymi (rodzicami dzieci, nauczycielami, władzami samorządowymi itd.).

Kolejnym elementem jest wskazanie grupy docelowej projektu. W przypadku najbardziej odpowiedniego dla „innych form” poddziałania 9.1.1. Zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej grupą docelową będą m.in. dzieci w wieku 3-5 lat oraz ich rodzice, nowo zakładane a także już funkcjonujące inne formy wychowania przedszkolnego. Powinna zostać opisana grupa docelowa, która objęta będzie wsparciem w tym projekcie, mając na uwadze typ grupy docelowej wskazanej w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W opisie grupy docelowej powinny znaleźć się następujące informacje: liczba dzieci, które objęte będą wsparciem, w tym liczba dzieci niepełnosprawnych (jeśli przewidujemy ich udział), a poza tym także obszar z którego będą pochodzili dzieci. W wypadku gdy projektem objęci będą również rodzice, należy opisać udział ilu rodziców przewidujemy oraz głównie z jakich środowisk zawodowych będą się oni wywodzić zaś jeśli wsparciem objęci będą nauczyciele, także trzeba ustalić ilu nauczycieli będzie objętych zakresem działania projektu oraz wskazać kryteria ich rekrutacji.

Następnym elementem wymaganym we wniosku aplikacyjnym jest określenie sposobu rekrutacji uczestników projektu. Po pierwsze należy określić w jaki sposób będziemy prowadzili akcję informacyjną o rekrutacji do projektu. Ponadto należy ustalić kryteria rekrutacji (np. kryterium miejsca zamieszkania, kryterium pierwszeństwa zgłoszeń, kryterium dochodu na członka rodziny).

W ramach części III 3.3 wniosku aplikacyjnego należy opisać działania podejmowane w ramach projektu. Opis musi być konkretny i skorelowany z celami i harmonogramem projektu. We wniosku aplikacyjnym należy także opisać produkty oraz rezultaty twarde i miękkie. Produktem będzie to, co dzięki projektowi zostanie zrealizowane. Rezultatem twardym będzie przede wszystkim liczba osób objętych konkretnymi działaniami w ramach projektu. Dla „innej formy wychowania przedszkolnego” rezultatem twardym będzie liczba dzieci objętych tą formą dokumentowana listą obecności, liczba dzieci uczęszczających na konkretnie zajęcia (np. naukę języka obcego), liczba odbytych imprez, wycieczek itd. W ramach rezultatów miękkich należy opisać te rezultaty, których nie da się łatwo uchwycić i wymierzyć. Może to być liczba dzieci które dzięki określonym zajęciom poprawiły swoje umiejętności (np. związane ze znajomością języka) czy liczba rodziców, którzy dzięki projektowi zdobyli wiedzę na temat znaczenia edukacji przedszkolnej dzieci.

W ramach punktu 3.5 wniosku aplikacyjnego należy przedstawić potencjał projektodawcy i sposób zarządzania projektem. Ważne jest legitymowanie się doświadczeniem w realizacji podobnych zadań, potencjał kadrowy i majątkowy projektodawcy, ewentualnie partnerów w projekcie. W ramach zarządzania projektem wskazanie osób odpowiedzialnych za jego realizację wraz z ustaleniem i podziałem obowiązków.

Cześć IV wniosku aplikacyjnego, dotyczy budżetu projektu.

Należy wskazać, że w ramach PO KL dofinansowywane mogą być jedynie wydatki kwalifikowane czyli takie, które są niezbędne do realizacji projektu, efektywne i konkurencyjne, tj. nie są zawyżone w stosunku do cen i stawek rynkowych oraz spełniają wymogi efektywnego zarządzania finansami projektu (relacja nakład/rezultat), a także zostały przewidziane w budżecie i udokumentowane, tj. faktycznie poniesione, a ponadto są zgodne ze szczegółowymi zasadami określonymi w wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach PO KL i nie zostały wymienione w katalogu wydatków niekwalifikowalnych w ramach PO KL i są zgodne z odrębnymi przepisami (np. Prawem zamówień publicznych).

Wydatkami niekwalifikowanymi w POKL są wydatki na zakup nieruchomości, gruntu i infrastruktury, podatek od towarów i usług (VAT), jeśli może zostać odzyskany w oparciu o prawo polskie, odsetki od zadłużeń, koszty kar i grzywien, a także koszty procesów sądowych oraz koszty realizacji ewentualnych orzeczeń sądu, wydatki poniesione na środki trwałe, które były współfinansowane ze środków krajowych lub wspólnotowych w ciągu 7 lat poprzedzających złożenie wniosku o dofinansowanie projektu, wydatki poniesione ze środków publicznych, w ramach wkładu własnego

przekraczające 15% poniesionych i zatwierdzonych wydatków kwalifikowanych sfinansowanych ze środków publicznych, składki na PFRON, wydatki związane z wypełnieniem wniosku o dofinansowanie.

Inwestycje i środki trwałe mogą być nabywane częściowo ze środków PO KL z wykorzystaniem tzw. cross financingu. Cross-financing może dotyczyć wyłącznie wydatków niezbędnych do realizacji projektu, których poniesienie stanowi uzupełnienie działań w ramach PO KL. Powinien on być powiązany z głównymi zadaniami projektu.

Cross-financing w PO KL, to zasada elastycznego finansowania projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki umożliwiające uzupełniające finansowanie z EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) działań objętych zakresem pomocy z EFS – PO KL.

Cross-financing pozwala na dokonanie drobnych inwestycji i zakupu środków trwałych w ramach PO KL.

Wysokość środków przeznaczonych na sfinansowanie cross-financing wynosi do 10% wydatków kwalifikowanych stanowiących budżet projektu.

W ramach PO KL istnieje zakaz podwójnego finansowania. Podwójne finansowanie oznacza niedozwolone zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – wspólnotowych lub krajowych. Podwójnym finansowaniem może być zrefundowanie tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych itp., zakupienie środka trwałego, z udziałem środków dotacji krajowej lub wspólnotowej, a następnie zrefundowanie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach PO KL, otrzymanie refundacji ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności na wydatek, który wcześniej został sfinansowany z preferencyjnej pożyczki ze środków publicznych oraz niedokonanie niezwłocznego zwrotu refundowanej części pożyczki. Korzystanie z dotacji na „inne formy” wychowania przedszkolnego nie wyklucza aplikowania na fundusze z PO KL. Ważne jest jedynie aby dany wydatek nie był podwójnie finansowany z PO KL i z środków krajowych albo częściowo z PO KL i częściowo z środków krajowych.

Na elementy uwzględnione w budżecie projektu składają się koszty pośrednie i bezpośrednie, cross financing (o którym mowa wyżej), w tym wskazanie jaki procent kwalifikowanych kosztów projektu stanowi cross financing, współpraca ponadnarodowa w kosztach (przy „innych formach” jak się wydaje ten składnik nie będzie występował) poza tym należy wskazać czy i jaki będzie przychód projektu oraz wkład własny. Co do zasady w ramach PO KL wkład własny nie jest wymagany, jednak organizator konkursu może zdecydować inaczej. Wysokość wkładu własnego jest określona w dokumentacji konkursu. W ramach wkładu własnego należy wycenić wkład niepieniężny. Wysokość wnioskowanego dofinansowania będzie stanowiła różnicę między ogółem kosztów a wysokością wkładu własnego powiększoną o ewentualny przychód z projektu. Nadto projekt budżetu powinien zawierać oświadczenie dot. kwalifikowalności podatku VAT wchodzącego w skład kosztów projektu (niekwalifikowany będzie ten VAT, który projektodawca będzie mógł odzyskać na podstawie polskich przepisów).

Koszty bezpośrednie, ujmowane w projekcie budżetu, to koszty bezpośrednio związane z zadaniami projektu, które powstają w związku z realizacją projektu. W zależności od sformułowania zadań projektu takimi kosztami dla „innych form” mogą być koszty zajęć edukacyjnych dla dzieci, koszty wyżywienia dzieci, koszty szkoleń nauczycieli itp. W skład kosztów bezpośrednich wchodzi zawsze koszty zarządzania projektem do których można zaliczyć m.in. wynagrodzenie dla kierownika/innych osób projektu, koszty spotkań informacyjnych, prowadzenie rachunku bankowego na potrzeby projektu. Koszty pośrednie – to koszty o charakterze technicznym, ponoszone, przez podmiot, będący projektodawcą, niezależnie od realizacji projektu. Należą one do kosztów stałych podmiotu aplikującego do PO KL. W ramach PO KL funkcjonuje zamknięty katalog kosztów pośrednich. Wyróżnia się wśród nich:

- a. opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową, wodę, odprowadzanie ścieków, telefon, xero,
- b. koszty personelu obsługowego i księgowego,
- c. koszty administracyjne (czynsz najmu, ochrona obiektu, ubezpieczenie itd.),
- d. koszt materiałów biurowych nie związanych bezpośrednio z projektem,

- e. koszty zarządu nie związanego bezpośrednio z projektem np. wynagrodzenie osób zatrudnionych przez w-cę a nie związanych bezpośrednio z projektem,

Koszty pośrednie w PO KL rozliczane mogą być w sposób ryczałtowy albo na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów. W projektach o wartości do 2 mln (jak się wydaje projekty związane z „innymi formami” nie przekroczą tego pułapu) ryczałtowo można rozliczyć do 20% bezpośrednich kosztów projektu pomniejszonych o wydatki dotyczące cross-finansingu. Ryczałtowy sposób wyliczania kosztów pośrednich wymaga określenia w projekcie metodologii wyliczeń czyli wyjaśnień na jakiej podstawie przyjęto taką a nie inną wysokość kosztów a ponadto należy wskazać w jakiej, procentowo określonej, wysokości koszty pośrednie mają być pokryte z środków PO KL.

VIII. Zagadnienie: zmiana przeznaczenia budynku.

W przypadku budynków użyteczności publicznej m.in. budynki oświaty, opieki (np. świetlice środowiskowe), kultury (np. ośrodki lub domy kultury), kultu religijnego (np. budynki parafialne) lub mieszkań znajdujących się na pierwszej kondygnacji nadziemnej budynków mieszkalnych itp., podjęcie w nich działalności polegającej na prowadzeniu zespołu wychowania przedszkolnego lub punktu przedszkolnego, po spełnieniu przez konkretny budynek lub jego część wymagań higieniczno-sanitarnych oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego, określonych w przepisach rozporządzenia i uzyskanie pozytywnej opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, oznacza **że działalność ta nie zmienia wymagań higieniczno-sanitarnych oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego, a tym samym nie zachodzi konieczność dokonywania zgłoszenia zmiany użytkowania organowi administracji. (patrz opinia GUNB z 13 marca 2009 r. DPR/INN/022/74/2009):**

„W sprawie konieczności dokonywania zgłoszeń zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przez podmioty zamierzające prowadzić formy wychowania przedszkolnego w postaci zespołów wychowania przedszkolnego lub punktów przedszkolnych W związku ze stanowiskiem Ministerstwa Infrastruktury wyrażonym w piśmie z dnia 26 sierpnia 2008 r., znak: BR/MPD/0780-1/4847/08 związanym z wystąpieniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie konieczności dokonywania zgłoszeń zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przez podmioty zamierzające prowadzić formy wychowania przedszkolnego w postaci zespołów wychowania przedszkolnego lub punktów przedszkolnych uprzejmie informuje, że zgodnie z art. 71 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.), przez zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części rozumie się w szczególności podjęcie bądź zaniechanie w obiekcie budowlanym lub jego części działalności zmieniającej warunki: bezpieczeństwa pożarowego, powodziowego, pracy, zdrowotne, higieniczno - sanitarne, ochrony środowiska bądź wielkość lub układ obciążeń. Biorąc pod uwagę konieczność spełnienia wymagań określonych w § 4-4b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 7, poz. 38, z późn. zm.), prowadzenie zespołu wychowania przedszkolnego lub punktu przedszkolnego wymaga uzyskania zgody (pozytywnej opinii) państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej o zapewnieniu w lokalu bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu dzieci, uwzględniających wymagania określone w § 4a i 4b powyższego rozporządzenia. W przypadku budynków użyteczności publicznej m.in. budynki oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki (np. świetlice środowiskowe), kultury (np. ośrodki lub domy kultury), kultu religijnego (np. budynki parafialne) lub mieszkań znajdujących się na pierwszej kondygnacji nadziemnej budynków mieszkalnych itp., podjęcie w nich działalności polegającej na prowadzeniu zespołu wychowania przedszkolnego lub punktu przedszkolnego, po spełnieniu przez konkretny budynek lub jego część wymagań higieniczno-sanitarnych oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego, określonych w przepisach powyższego rozporządzenia i uzyskanie pozytywnej opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, oznacza że działalność ta nie zmienia wymagań higieniczno-sanitarnych oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego, a tym samym nie zachodzi konieczność dokonywania zgłoszenia organowi administracji architektoniczno-budowlanej zmiany sposobu użytkowania.”

IX. Zagadnienie: książeczki sanepidowskie w przypadku rodziców uczestniczących w zajęciach.

Zarówno przepisy ustawy o systemie oświaty jak i rozporządzeń w sprawie „innych form” (obowiązującego w chwili sporządzenia ekspertyzy oraz projektowanego) nie zawierają jakiegokolwiek definicji ustawowej dla określenia „uczestnictwa” (wyjaśnienie: definicja ustawowa oznacza znaczenie nadane dla potrzeb danego aktu prawnego; często jest to znaczenie nie pokrywane się ze znaczeniem przyjmowanym potocznie).

Bardzo często stosowaną metodą wykładni przepisów jest wykładnia językowa, tj. odwołująca się do znaczenia określonego słowa obowiązującego na gruncie języka polskiego: I tak, zgodnie z regułą językową uczestniczyć, to brać w czymś czynny udział, współdziałać w jakiejś akcji.

Jak się wydaje uczestnictwo w zajęciach oznacza, w przypadku rodziców/innych krewnych, prowadzenie bądź współprowadzenie zajęć. Zatem codzienne odbieranie dziecka i związana z tym rozmowa z nauczycielem nie kwalifikuje się do „uczestnictwa w zajęciach”, bierne przebywanie w trakcie zajęć w których uczestniczą dzieci również, ale już cotygodniowe czytanie książeczki takim uczestnictwem będzie.

Niezależnie od powyższych rozważań § 4c ust. 2 obowiązującego rozporządzenia (§ 11 ust. 2 projektu) będzie faktycznie najprawdopodobniej przepisem martwym.

Nie sposób ustalić istoty wprowadzenia tak rygorystycznych regulacji, faktycznie mogących w istotny sposób ograniczać możliwość uczestnictwa rodziców w zajęciach.

X. Zakończenie.

Na zakończenie należy wyjaśnić, że wszyscy prawnicy uczestniczący w sporządzeniu niniejszej ekspertyzy pracują dla i na rzecz jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubelskim. Oznacza to, że wszelkie odwołania do działalności organów nadzoru, tj. RIO i Wojewody, ale także Kuratora Oświaty odnoszą się do działania tych organów na obszarze województwa lubelskiego. Oczywiście praktyka stosowania prawa powinna być na obszarze kraju z założenia taka sama, co jednak nie zawsze ma miejsce. Prosta analiza poszczególnych Dzienników Urzędowych wydawanych przez wojewodów pozwala stwierdzić, że interpretacje poszczególnych np. upoważnień ustawowych dokonywane przez jednostki samorządu terytorialnego, ale tym samym stanowiska nadzorcze organów nadzoru nad jst. są odmiennie. Niniejsza uwaga nie stanowi jakiegokolwiek próby „usprawiedliwienia” dla poglądów prezentowanych w niniejszej ekspertyzie, ale ma na celu jedynie wskazanie, że niekiedy jednoznaczne zapisy przepisów mogą być odmiennie interpretowane.